

Anna Zajenkowska¹, Katarzyna Czajkowska-Łukasiewicz¹, Anna Włodarska¹,
Agnieszka Chrzczonowicz-Stępień², Iwona Nowakowska³, Jan Ciecuch⁴,
Ewa Topolewska-Siedzik⁴, Ewa Niezgoda⁵

Otrzymano: 04.01.2024
Zaakceptowano: 09.05.2024
Opublikowano: XX.XX.2024

Czynniki związane z poziomem funkcjonowania osobowości oraz implikacje dla systemu ochrony zdrowia psychicznego w Polsce

Factors related to the level of personality functioning and implications for the mental health care system in Poland

¹Wydział Nauk o Człowieku, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna, Warszawa, Polska

²Instytut Psychologii, Uniwersytet SWPS, Warszawa, Polska

³Instytut Psychologii, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa, Polska

⁴Instytut Psychologii, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa, Polska

⁵Oddział Leczenia Zaburzeń Osobowości i Nerwic, Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego, Kraków, Polska

Adres do korespondencji: Anna Zajenkowska, Wydział Nauk o Człowieku, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna, ul. Okopowa 59, 01-043 Warszawa, e-mail: zajenkowska@gmail.com

ORCID iDs

1. Anna Zajenkowska <https://orcid.org/0000-0002-9413-1428>

2. Katarzyna Czajkowska-Łukasiewicz <https://orcid.org/0000-0001-5907-7668>

3. Agnieszka Chrzczonowicz-Stępień <https://orcid.org/0000-0001-5236-6387>

4. Iwona Nowakowska <https://orcid.org/0000-0001-7701-5612>

5. Jan Ciecuch <https://orcid.org/0000-0002-2291-8301>

6. Ewa Topolewska-Siedzik <https://orcid.org/0000-0001-8224-7469>

Materiał uzupełniający – Normy LPFS

PRÓBA NORMALIZACYJNA

Badania normalizacyjne zostały przeprowadzone na reprezentatywnej próbie 1030 osób w wieku 18–25 lat ($M = 42,39$; $SD = 13,06$), z czego 541 (52,5%) stanowiły kobiety.

Normy obliczono zarówno dla populacji ogólnej, jak w podgrupach uzyskanych poprzez podział osób badanych pod względem płci (kobiety i mężczyźni) oraz wieku, za granicę podziału przyjmując 40. rok życia. W ten sposób uzyskano cztery grupy: kobiety młodsze, kobiety starsze, mężczyźni młodszy, mężczyźni starsi. Rozkład liczebności poszczególnych podgrup przedstawia tab. 1S.

		Wiek [lata]		Ogółem
		Do 40	Od 41	
Płeć biologiczna	Kobieta	307	234	541
	Mężczyzna	164	325	489
Ogółem		471	559	1030

Tab. 1S. Rozkład liczebności osób w poszczególnych grupach odniesienia

STATYSTYKI OPISOWE

Statystyki opisowe oraz miara spójności wewnętrznej skal funkcjonowania osobowości w całej grupie oraz podgrupach wyróżnionych na potrzeby obliczenia norm zostały przedstawione w tab. 2S. W celu oceny kształtu rozkładu wyników analizowanych skal we wszystkich próbach wzięto pod uwagę analizę wartości skośności i kurtozy, test Shapiro–Wilka oraz histogramy. Wartości skośności i kurtozy mieszczą się w przedziale $[-1; 1]$, co sugeruje, że rozkład wyników nie odbiega znacząco od normalnego. Jednak wartość statystyki testu Shapiro–Wilka była istotna w przypadku wszystkich analiz, co sugeruje, że rozkłady wyników odbiegają od rozkładu normalnego. Analiza histogramów wskazuje, że rozkłady zmiennych charakteryzują się wysoką częstością wyników najniższych i dużą prawoskośnością, co w konsekwencji oznacza, że skale słabo różnicują osoby o wynikach niskich, a umożliwiają dokładne rozróżnienie wyników wysokich i bardzo wysokich. Jest to sytuacja typowa dla skal przeznaczonych do oceny aspektów psychopatologicznych.

Skala	α Cronbacha	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skośność	Kurtoza
Populacja ogólna (N = 1030)					
Wynik ogólny	0,89	24,08	7,68	0,28	-0,55
Funkcjonowanie intrapsychiczne	0,86	12,02	4,65	0,43	-0,68
Funkcjonowanie interpersonalne	0,80	12,06	3,73	0,27	-0,25
Kobiety młodsze (n = 307)					
Wynik ogólny	0,89	26,02	7,97	-0,02	-0,62
Funkcjonowanie intrapsychiczne	0,86	13,61	4,89	0,10	-0,84
Funkcjonowanie interpersonalne	0,79	12,40	3,82	0,20	-0,21
Kobiety starsze (n = 234)					
Wynik ogólny	0,88	23,27	7,39	0,52	-0,19
Funkcjonowanie intrapsychiczne	0,85	11,32	4,44	0,63	-0,44
Funkcjonowanie interpersonalne	0,79	11,96	3,67	0,42	0,04
Mężczyźni młodzi (n = 164)					
Wynik ogólny	0,89	24,71	7,70	0,16	-0,38
Funkcjonowanie intrapsychiczne	0,86	12,52	4,54	0,23	-0,75
Funkcjonowanie interpersonalne	0,78	12,19	3,75	0,21	-0,03
Mężczyźni starsi (n = 325)					
Wynik ogólny	0,90	22,52	7,19	0,42	-0,50
Funkcjonowanie intrapsychiczne	0,85	10,76	4,11	0,66	-0,34
Funkcjonowanie interpersonalne	0,82	11,75	3,66	0,25	-0,56

Tab. 2S. Statystyki opisowe oraz miara spójności wewnętrznej skal funkcjonowania osobowości w całej grupie oraz podgrupach

NORMY

Uwzględniając charakter rozkładu wyników, obliczono dwa rodzaje norm. Po pierwsze wyniki przedstawiono w formie skali centylowej, która jest liniową transformacją wyników, charakteryzuje się rozkładem prostokątnym i uwzględnia rozkład procentowy wyników. W tym celu posłużono się poniższym wzorem:

$$C = \frac{cf_{i-1} + 0,5f_i}{N} \times 100\%$$

Przekształcanie wyników na skalę centylową polega na przypisywaniu wynikom surowym wartości centylowych. Oznacza to, że wszystkie wyniki surowe są reprezentowane w tabelach norm. W przypadku gdy dany wynik surowy nie pojawiał się w rozkładzie empirycznym, został mu przypisany najbliższy spośród wyników centylowych niższych od wyniku surowego. Interpretując wyniki centylowe, w tabeli norm odnajdujemy wynik surowy i odczytujemy, jaki centyl mu odpowiada. Otrzymany centyl odzwierciedla procent osób badanych, które uzyskały wynik mniejszy lub równy. Wyniki przeliczone na skalę centylową zostały przedstawione w tab. 3S i 4S.

Drugi rodzaj norm został opracowany w oparciu o skalę tenową, która uwzględnia transformację obszarową (*area transformation*) i kształt rozkładu wyników, tj. procent osób pod krzywą. Skala tenowa jest rodzajem skali znormalizowanej, w której średnia wynosi 50, a odchylenie standardowe 10. To skala o szerokim zakresie i może uwzględnić wyniki od około -4 do około +4 odchylenia standardowego (wyniki Z). Z tego względu jest szczególnie przydatna w sytuacjach, gdy chcemy rozróżnić osoby o skrajnie wysokich lub skrajnie niskich wynikach, co ma miejsce w przypadku skal psychopatologicznych. Rozkłady skal LPFS charakteryzowały się odstępstwami od normalności, z tego względu przed wyliczeniem norm wyniki poddano normalizacji, wykorzystując funkcję rankit w SPSS. Każdemu wynikowi surowemu został przypisany wynik na skali tenowej. W przypadku gdy dany wynik surowy nie pojawiał się w rozkładzie empirycznym, został mu przypisany najbliższy spośród wyników tenowych niższych od wyniku surowego. Wyniki przeliczone na skalę tenową zostały przedstawione w tab. 5S i 6S.

Wynik surowy	Wynik ogólny					Wynik surowy
	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	
12	7	6	6	9	8	12
13	8	7	7	10	10	13
14	11	9	10	12	13	14
15	14	13	15	12	17	15
16	19	15	20	16	22	16
17	22	17	24	19	27	17
18	25	20	27	22	32	18
19	29	22	31	25	36	19
20	33	25	37	28	41	20
21	37	28	41	30	46	21
22	41	31	46	35	51	22
23	46	35	50	41	55	23
24	50	39	55	46	60	24
25	55	42	62	51	63	25
26	59	45	67	56	68	26
27	64	50	71	61	73	27
28	68	56	75	64	76	28
29	72	61	79	70	79	29
30	77	68	82	76	82	30
31	81	74	85	80	87	31
32	85	77	88	84	90	32
33	87	80	90	87	92	33
34	89	84	91	89	94	34
35	91	87	93	91	95	35
36	94	90	94	93	96	36
37	95	92	95	95	98	37
38	96	94	95	95	98	38
39	97	96	96	96	98	39
40	97	97	97	97	98	40
41	98	98	98	97	99	41
42	99	98	99	98	99	42
43	99	98	99	98	99	43
44	99	99	100	99	99	44
45	100	99	100	100	100	45
46	100	99	100	100	100	46
47	100	100	100	100	100	47
48	100	100	100	100	100	48

Tab. 3S. Wyniki centylowe wyników ogólnych LPFS

Wynik surowy	Funkcjonowanie intrapsychiczne					Funkcjonowanie interpersonalne					Wynik surowy
	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	
6	16	10	17	13	21	9	9	7	12	10	6
7	19	13	21	16	24	11	11	9	13	12	7
8	26	18	31	21	32	16	14	16	16	18	8
9	33	23	38	28	42	23	20	24	20	26	9
10	39	26	45	34	51	31	28	32	27	36	10
11	46	31	52	40	57	40	37	41	36	44	11
12	52	38	60	46	64	49	45	51	46	53	12
13	59	44	67	53	70	59	55	62	58	62	13
14	66	52	73	61	76	69	65	71	69	70	14
15	72	60	78	67	82	78	75	80	80	80	15
16	78	66	83	74	87	86	84	87	88	87	16
17	84	74	87	82	91	91	90	91	91	92	17
18	89	81	91	88	95	94	93	94	94	96	18
19	92	85	94	94	97	97	96	97	95	98	19
20	94	89	95	94	98	98	97	98	97	99	20
21	96	93	97	96	99	98	98	99	98	99	21
22	98	95	99	98	99	99	99	99	99	100	22
23	99	97	99	98	100	100	99	99	100	100	23
24	100	99	100	99	100	100	100	100	100	100	24

Tab. 4S. Wyniki centylowe wyników skal funkcjonowania intrapsychicznego i interpersonalnego

Wynik surowy	Wynik ogólny					Wynik surowy
	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	
12	32	31	31	33	32	12
13	36	35	35	37	37	13
14	38	37	37	38	39	14
15	39	39	39	38	40	15
16	41	40	42	40	42	16
17	42	41	43	41	44	17
18	43	42	44	42	45	18
19	44	42	45	43	47	19
20	46	43	47	44	48	20
21	47	44	48	45	49	21
22	48	45	49	46	50	22
23	49	46	50	48	51	23
24	50	47	51	49	52	24
25	51	48	53	50	53	25
26	52	49	54	51	55	26
27	54	50	56	53	56	27
28	55	51	57	54	57	28
29	56	53	58	55	58	29
30	57	55	59	57	59	30
31	59	56	61	58	61	31
32	60	57	62	60	63	32
33	61	59	63	61	64	33
34	62	60	63	62	65	34
35	64	61	64	64	66	35
36	65	63	66	65	68	36
37	66	64	67	66	70	37
38	67	66	67	66	71	38
39	68	67	68	67	71	39
40	70	69	69	69	71	40
41	71	70	70	69	74	41
42	72	70	71	70	74	42
43	73	71	75	72	74	43
44	74	72	79	74	80	44
45	77	74	79	77	80	45
46	77	74	79	77	80	46
47	83	79	79	77	80	47
48	83	79	79	77	80	48

Tab. 5S. Wyniki tenowe wyniku ogólnego LFPS

Wynik surowy	Funkcjonowanie intrapsychiczne					Funkcjonowanie interpersonalne					Wynik surowy
	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	Ogólnie	K > 41	K < 40	M > 41	M < 40	
6	36	34	36	35	37	33	33	32	34	33	6
7	41	39	42	40	43	38	38	37	39	38	7
8	44	41	45	45	45	40	39	40	40	41	8
9	46	45	47	44	48	43	41	43	42	44	9
10	47	45	49	46	50	45	44	46	44	46	10
11	49	46	51	47	52	47	47	48	46	49	11
12	51	47	52	49	54	50	49	50	49	51	12
13	52	48	54	51	55	52	51	53	52	53	13
14	54	50	56	53	57	55	54	56	55	55	14
15	56	52	58	55	59	58	58	58	58	58	15
16	58	54	60	57	61	61	60	61	61	61	16
17	60	57	61	59	63	63	63	63	64	64	17
18	62	59	64	62	66	66	65	66	65	67	18
19	64	61	65	65	69	68	67	68	67	71	19
20	66	64	67	65	71	70	69	70	68	72	20
21	68	64	69	58	72	72	70	72	70	74	21
22	70	67	72	70	74	74	72	72	74	76	22
23	72	69	75	72	76	76	75	72	77	80	23
24	76	74	79	75	80	80	79	76	77	80	24

Tab. 6S. Wyniki tenowe podskal funkcjonowania osobowości